

10

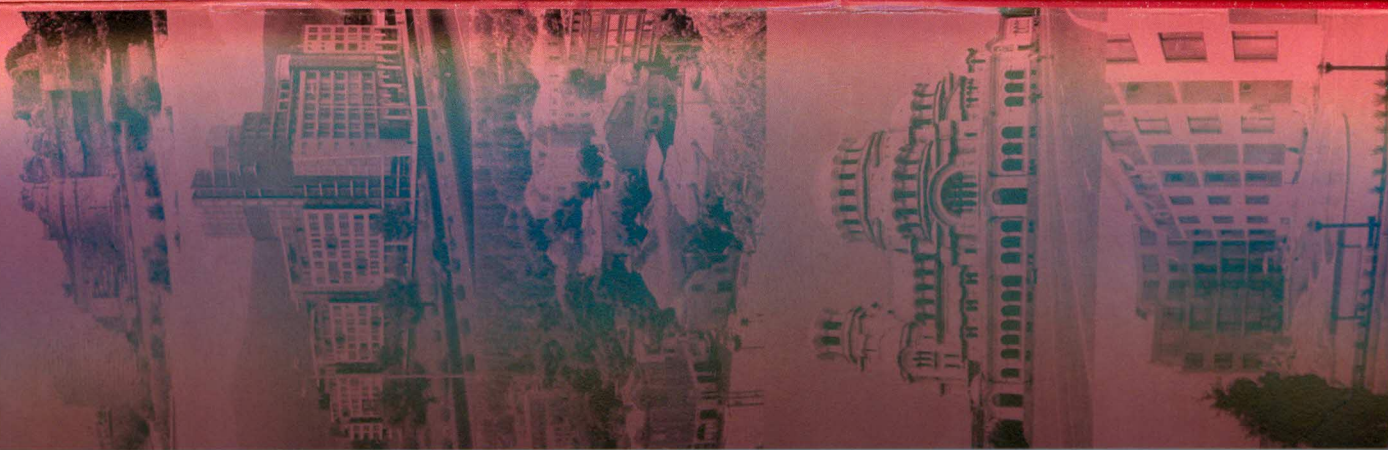
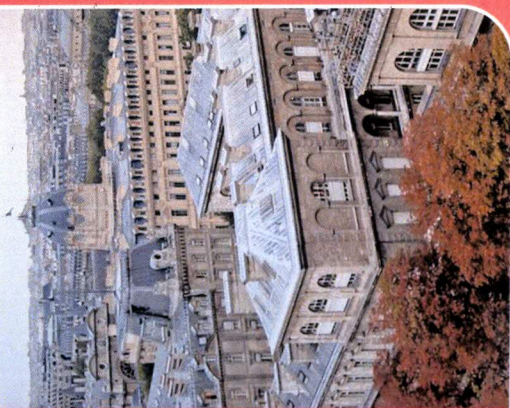
МАТЕРИАЛИ
ЗА XI МЕЖДУНАРОДНА
НАУЧНА ПРАКТИЧНА
КОНФЕРЕНЦИЯ

НАЙНОВИТЕ НАУЧНИ ПОСТИЖЕНИЯ - 2015

17 - 25 март 2015

Том 10
Педагогически
науки
Физическа култура
и спорт

София
«Бял ГРАД-БГ» ООД
2015

СЪДЪРЖАНИЕ

ПЕДАГОГИЧЕСКИ НАУКИ

СЪВРЕМЕНИ МЕТОДИ ЗА ОБРАЗОВАНИЕ

Уразбекова А.И., Жуматаева Б.К. Культурологическое образование средствами иностранного языка – необходимость нашего времени	3
Маханова В.Д. The importance of motivation in teaching process	8
Тагайбаева Л.А. Көптілді оқыту – бүгінгі күнті ең басты қажеттілік	11
Ержанова С.Д. Формирование ключевых компетенций младших школьников средствами современного урока	15
Горяева М.Н. Интегрированное обучение как условие развития речевого творчества у младших школьников	18
Anarbai Buldybai, Seidimhanova T. Multilingualism in the teaching of Kazakh	21

LITERATURE IN FOREIGN AUDIENCE

Манджиева Н.В., Туржанова А.Е. История развития тестирования в образовательном процессе	24
Бурназова В.В. Інноваційні методи формування професійних компетентностей майбутнього вчителя музичного мистецтва в процесі музично-теоретичної підготовки	25
Критинина К.В., Аужанова Н.Б. Преподавание биологии школьникам в современных условиях	29
Ahmetova L.S. Freedom of speech and religious: comparison study	32

СОЦИАЛНАТА ПЕДАГОГИКА

Төлешова Ұ.Б., Жусанбаева М.С. Қызы балалармен педагогикалық-психологиялық жұмыс жүргізудің кейбір мәселелері	37
Ермуратова А.Т. Традиции и обряды, их социально-психологические основы	41
Саулебаева А.А., Ганиев Н. Традиции казахского народа и современность	44
Аббасова Р.К., Милова Е.В. Гендерный подход в приучении труда средствами народной педагогики	47

ФИЗИЧЕСКА КУЛЬТУРА И СПОРТ

ФИЗИЧЕСКА КУЛЬТУРА И СПОРТ: ПРОБЛЕМЫ, ПРОУЧЕНИЯ, ПРЕДЛОЖЕНИЯ

Әбіллыаев Ә.К., Қойшыбаев А. Мектепке дейінгі жастағы балалардың дене тәрбиесін ұйымдастыру үлгілері және сабақ етізіу әдістемесі	55
Бекбергенова Ж.Е. Физическое развитие студентов РК: современные подходы и перспективы	59
Конарбаев Ж.Ө. К вопросу об адаптации детей школьников к физическим и умственным нагрузкам	61
Ананченко К.В. Швидкісно-силова підготовка ветеранів-єдиноборців	64
Грибок Н.М., Слімаковський О.В., Хомич О.О. Характеристика захворюваності студентів і курсу ДДПУ імені Івана Франка	66
Рожко Г.Т., Юдашева У.П. Физическая культура личности как неотъемлемая часть общей культуры	70

The way out is education of the Muslim peoples and returning to the original values and worldview that generation of Muslims, when Islamic civilization has been at the height of his fame.

Literature:

1. Dante Alighieri. The Divine Comedy. Song 28. <http://kifkif.ru/2006/02/pesn-dvadsat-vosmaya>
2. <http://www.armyofgod.com/Mohameddemons.html>
3. http://news8.thdo.bbc.co.uk/hi/russian/life/newsid_3681000/3681507.stm
4. Fausel Henry. Martin Luther. Life and business. Kharkov, 1996. Т. 2, pp. 296-312. <http://baptistkiev.narod.ru/luter.htm>
5. John Damascene. » Concerning Heresy» 101 chapter.

СОЦИАЛНАТА ПЕДАГОГИКА

Төлешова Ұ.Б.

п.г.к., жалпы және этникалық педагогика кафедрасының доценті;

Жусанбаева М.С.

«Әлеуметтік педагогика және өзін-өзі тану» мамандығының 2 курс магистранты, әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті, Алматы, Қазақстан Республикасы

ҚИЫН БАЛАЛАРМЕН ПЕДАГОГИКАЛЫҚ-ПСИХОЛОГИЯЛЫҚ ЖҰМЫС ЖҮРГІЗУДІҢ КЕЙБІР МӘСЕЛЕЛЕРІ

«Қиын бала» мәселесі – бұл қоғамдық мәселе. Бала «қиын бала» болып дүниеге келмейді, ол жүре пайда болады. Баланың өмірге бейімделу барысында біріншіден ата-ана мен қатар баланың қалыптасып, жетілуіне қатысы бар тұлғалардың бала дамуына көңіл бөлмей, тәрбиесіне мән бермегендігінен пайда болады. Яғни, баланың бұзықтық немесе дұрыс емес іс-әрекетін, мінез-құлқының өзгерісін, өтірік айту, алдау, үйішінде кішігірім ұрлық жасау және тағы басқа жағымсыз жағдайларға дер кезінде тақтауыл жасап, тәрбие жұмысының болмауынан, бала бұл жағымсыз әрекеттерге бейімделу арқылы қиын балаға айналады. Бұл жағдай жас ерекшелігіне қарай күрделеніп, оқушы болған кезеңде, сабақтан қашу, өзінен кіші балаларға зорлық-зомбылық көрсету, төбелеске дайын тұруы және т.б. қылықтары арқы көрініп мектептегі қиын балалар қатарына ілінеді. Бұндай балалар көбіне мектепте, сынып ішлік лидерлерге айналады да сынып оқушыларының тәртібі мен сабақ үлгірімінің нашарлауына да себептің тигізеді. Бұндай балалардың санын көбейтпеу үшін не істеу керек, қиын балалармен ата-ана, мектеп басшылары, пән оқытушылары, сынып жетекшісі және ең бірінші болып педагог-психолог маман жұмыс істеуі керек.

«Қиын балаларды» сен қиынсын деп кеудесінен нұқып, жалпы балалардың тобынан бөлудің қажеті жоқ. Бұндай жағдай оларды одан ары есіртіп жібереді: «Көріңдер ме, бізге ерекше назар аударылады» – деп басқалардың алдында әдейі көкірек қаға түседі немесе өздері жайлы төмен бағаға үйреніп, бәрібір мені ешқашан мақтамайды деп еті үйреніп кетеді.

Олай болса, қиын балалармен жұмыс және тәртіп бұзушылықтың алдын алу мәселесі қазіргі кезеңде мектеп әрекеттерінің ішіндегі маңызды міндеттердің бірі болып саналады. Осы мәселе бойынша педагогикалық-психологиялық жұмыс жасай отырып, «қиын балалармен» әртүрлі іс-шаралар жүргізу жолдарын жетілдіру, оқушыларға құқықтық білім беру, жоғарғы әлеуметтік құқықтың мәдениетін қалыптастырудың тиімді әдіс-тәсілдерін табу және жүргізу қажет. Қиын оқушылармен жүргізілетін жұмыстың алғашқысы әрбір оқушыға күнделік

Материали за XI международна научна практическа конференция

арнау, оны бақылап, зерттеу жұмыстар жүргізу және оның нәтижесін жазып отыру қажет. Күнделік ыңғайлы, тиімді, ұзақ уақыт пайдалануға лайықты болуы тиіс. Бесіктен белі шықпай жатып, әрбір оғаш қаламына селт етпей сергек қараған балалардың жат әрекетіне баруына байланысты себеп не? Кім кінәлі? Қоршаған орта ма? Әлде мектеп пе? Әлде жүре түзіліп кетер деп жат қылық істеген баласының әрекетіне немқұрайлы қарайтын ата-ана ма? Болашақ тағдыры бейтарап қалдырмайтын кез-келген адамның осы сұраққа жауап іздеуі белгілі.

Қазіргі қоғам жастардан үміт күтуде. Оларға мектеп те тәрбиеге шақырып, білім алуына жағдайлар жасауға заман талабына байланысты жастарға білім беру мемлекетіміздің басты міндеті, болашақ ұрпақтарымыз білімді, саналы азамат болып шығу, озық мемлекеттердің қатарына қосылу керек. Олай болса, тәрбиені күшейтуіміз қажет.

Оқушылардың есейе келе, өздерінің жасаған құқық бұзушылықтары үшін үлкен өкінішпен қарау жағдайы көп болып тұрады. Олай дейтініміз – кей ата-ана ойнап жүріп қасындағы баласының қолына іліккен ойыншығын алып келген баласына қайдан алдың? – не болмаса «апарып бер» деген сұрақ – бұйрықтың орынына керісінше баласына, жат әрекетін мақұлдағандығын танытса, ол баланың санасына сенім ұялатып, келесі сондай іс-әрекетті қайталауына жол ашады. Мұндай әрекеттің бірнеше рет қайталанылуы бала бойында қызығушылық туындатып, менменшілдікке, көрсекызарлыққа, жат қылықтың бой көтеріп, досының қолындағысын тартып немесе көрсетпей алу сияқты іс-әрекетін қалыптастырады. Бұл кішкене бала бойында байқалатын алғашқы ұрылқы белгілері деуге болады. Оқушы жастағы балалардың құқық бұзушының өмірде болып жатқан нақты жағдайларына тікелей байланысты емес. Ол белгілі бір ортаға кездейсоқ немесе жоспарланған түрде тамырлануы. Балалар құқық бұзушының көбінесе қалада болуы, әлеуметтік тұрғыдан көптеген себептерінен түсіндіреді. Баланың өзіне, қоғамда пайдалы іспен айналыспауынан уақыттың көптігі, ауылдық клубтың жабылуы, күні бойғы бос сандалыс, көше кезу, кері қадамға алғы шарт бола алады. Осындай толып жатқан себептер жасөспірімнің таңғажайып оқиға жасауға ұмтылуына, керемет көрінуге, болашақ істейтін құқық бұзушылыққа, жоспар құруына немесе топтасып қылмыс істеуге жол ашады. Көбінесе бала бойынан, санасынан мықты орын алған қиялы ойша жетіліп арманын іске асыратын не асыруға асығатын балалар айналасындағыларды таң қалдыратындей етіп істеуге талпынады.

Қазіргі таңда тәрбие нормасынан алшақ, бұзақылық қасиеттерімен ерекшеленетін балаларды қиын бала, девианттық мінез-құлықты бала, ауытқушылығы бар бала және тағы басқа топтағға жатқызамыз. Белгілі ғалым И.А.Невский еңбектерінде ауытқушылық (девианттық) мінез-құлық деп қоғамда қалыптасқан нормаларға сәйкес емес мінез-құлықты деп анықтама берген.

Ал, белгілі әлеуметтанушы И.С.Кон девиантты мінез-құлықты психикалық денсаулық, құқық мәдениет немесе мораль қалыптарының жалпы қабылданған қалыптардан ауытқыған іс-әрекет жүйелері ретінде қарастырады. Бейімделуші

мінез-құлықтың концепциясына сәйкес кез-келген ауытқушылық бейімделудің бұзылуына алып келеді (психикалық, әлеуметтік, әлеуметтік психологиялық, қоғамдық). Девианттық мінез-құлық екі үлкен категорияға бөлінеді. Біріншіден: ол анық немесе жасырын психопатологиялық барлығын білдіретін психикалық денсаулық қалыптарынан ауытқыған мінез-құлық. Екіншіден: бұл әлеуметтік, мәдени және әсіресе құқықтық қалыптарды бұзатын асоциалды мінез-құлық. Мұндай әрекеттер аз болса, олар құқық бұзушылық, ал салмақты болса, әрі жазаланса-қылмыс деп аталады. Бұл жерде делинквенттік (құқыққа қарсы) және қылмыстық іс-әрекеттер туралы айтылып отыр.

С.А.Беличева девианттық мінез-құлықтың әлеуметтік ауытқуын былайша жіктейді:

1. Пайдакүнемдік бағытта: құқық бұзушылық, материалдық, қаржылық, дүние-мүліктік пайда табуға ұмтылумен байланысты (ұрлау, тонау, алып сату, алаяқтық, және т.б.) жасаған теріс әрекеттері.

2. Агрессиялық бағытта: адамға қарсы бағытталған әрекеттер (балағаттау, бұзақылық, ұрып-соғу, өлтіру, зорлау)

3. Әлеуметтік-енжар тип: белсенді өмір сүруден қашуға, азаматтық борыштарын өтеуден қашуға, жеке және әлеуметтік мәселелерді шешісі кемеуге ұмтылу жұмыстан, оқудан бас тарту, кезбелік, маскүнемдік, нашақорлық, токсикомания, өзіне-өзі қол жұмсау).

Қазіргі таңда мектеп қабырғаларында жүргізіліп жатқан өнегелік тәлім-тәрбие деңгейі төмен деуге болмайды. Бірақ қадағалаудың аздығы тәрбиенің тиісті деңгейде болмауы оқушылардың тәртіпсіздікке, жат қылық жасауына, тіпті қылмыстық жолға түсуіне себепші болады.

Сондықтан, бұл тұста, оқушылар арасындағы қылмыстылықтың алдын алу үшін халыққа білім беру бөлімдері мен мектеп ұжымдары біріге отырып, мынадай шараларды жүзеге асыру қажет:

Біріншіден, мектеп қабырғасында құқықтық және өнегелік тәрбиенің тиісті деңгейде жүруін және бұл мәселемен арнаулы мамандардың айналысуын қамтамасыз ету қажет.

Екіншіден, оқушылардың бойында жоғары сезімдерді, өнегелік, эстетикалық, құқықтық және саяси білімдерді ұялату және нығайту үшін әрбір мектепте педагогикалық – психологиялық қызметтер құрып, олардың тиісті ережелерін жасау керек.

Үшіншіден, әрбір мектеп қабырғасында оқушылар үшін әлеуметтік қызметтер кешенін, оның ішінде әлеуметтік-психологиялық заңдық көмек беру қызметін, балалардың сабақтан кейінгі бос уақытын ұйымдастыру мақсатында демалыс орталықтарын ақысыз негізде құру қажет.

Педагогикалық және құқықтық әдебиеттерде, бос уақытты дұрыс қолдана білмеу және оның тиісті деңгейде ұйымдастырылмауы көмектестік толмағандарды қылмысқа жетелейтін басты себептердің бірі, деп ерекше атап көрсетіледі. Осыған орай жастарды өсуге ынталандыру, олардың өмірге деген дұрыс

көзқарасын қалыптастыру мақсатында үкімет арнайы бағдарлама қабылдап, онда жастар тәрбиесіне қатысты барлық мәселелер қарастырылуы қажет.

Оқушы жастағы балалардың бос уақытын мазмұнды етіп, өткізуді ұйымдастырудың маңызды бағыттарының бірі ретінде ұлдар мен қыздарды қоғамдық жұмыстарға тарту және оларға қоғамдық жетекші тағайындау.

Сонымен, кәсіпкерлікке толғағандар құқық бұзушылығының алдын-алу барысындағы құқық бұзушылық мінез-құлықтың алдын-алу шарасы мектептегі педагогикалық іс-әрекеттің құрамдас бөлігі болып табылады.

Бүгінгі таңда оқушы жастағы балалардың арасында педагогикалық тұрғыдан қараусыздық жасөспірім бойында қоғамға қарсы қажеттіліктердің туындауына, достық, борыш, абырой сияқты түсініктерінің бұрмалануына себепші болады. Олардың енді қалыптасып келе жатқан рухани, эстетикалық және танымдық қажеттіліктері деформациялана бастайды.

Оның үстіне педагогикалық тұрғыдан қараусыз қалған оқушылар арасында педагогикалық тұрғыдан қараусыз қалған жасөспірімдерді мынадай 4 топқа бөлуге болады:

- 1) тентек немесе ерке деп анықтайды;
- 2) отбасы тарапынан шеттеу, көзтүрткі көрген жасөспірімдер;
- 3) қараусыз қалған балалар;
- 4) жат әрекеттердің тұрақты ықпалындағы және ересектердің құқыққа қарсы талаптарға әсеріндегі жасөспірімдер.

Тентек жасөспірімдер олар жасаған ерекше жағдай қалыптастырады. Мұндай жағдайда бала өзіміш, жеңіл өмір сүруді жақсы көретін болып өседі. Ал, кейбіреулері ашынған, жабырқау күйде болады. Олар әдетте өзінің болашағына сенімсіздікпен қарайды.

«Тәрбиеленуі қиын» жасөспірімдердің өзіндік ерекшеліктерін ескере отырып, олардың қылмыстылығының алдын алуға байланысты кәсіпкерлікке толғағандардың ісі жөніндегі инспекция қызметкерлері және оларға тағайындалған жетекшілер немесе қоғамдық тәрбиешілер мынадай жұмыстар жүргізуі қажет:

- жасөспірімнің отбасында немесе мектеп ұжымында жатырқауын жою;
- отбасы және мектепте жасөспірім бойында қалыптасқан сенімсіздікпен қарау сезімін жоюға жағдай жасау;
- жасөспірім үшін маңызды болып танылатын жағдайлардың бәрінде оған моралдық, ал қажет болған жағдайда материалдық көмек көрсету;
- өзіне, өз қабілетіне сенуге, өзінің жақын және алыс болашағын жоспарлауға, сондай-ақ ол жоспарларды жүзеге асыруға көмектесу;
- ұжымда мұндай жасөспірімдердің жағымды қасиеттерін көрсетуге, сонымен бірге, басқаларға өзін танытуға мүмкіндік беретін жағдайларды қалыптастыру.

Сонымен қатар, қараусыз балалар және қанғыбас балалар да қиын балалар қатарын толықтырады. Ол балалардың қылмыстық жолға түсуіне жол бермеу бағытында жасалатын тәрбие жұмысына келетін болсақ, бұл ретте халыққа білім

беру бөлімдері мен кәсіпкерлікке толғағандардың ісі жөніндегі инспекция арқылы мынадай жағдайлар ескерілуі қажет:

- отбасында және мектепте қараусыз қалған балалардың бақылаусыз және құр сандалыспен уақыт өткізу мүмкіндігін жоюын жағдайларды қалыптастыру;
- мұндай жасөспірімге мектеп өмірінің немесе өзге де балалар ұйымындағы өмірдің қызықты екендігін көрсету, оған қатыстыру, сол арқылы оған құр босқа уақыт өткізудің және ұжым өмірінен шеттеудің өзіннің ең қымбат, бағалы уақытын жоғалтумен бара-бар екендігіне көзін жеткізу;
- ұйымдасқан жасөспірімдер тобына және онда үстемдік ететін дәстүрлерге сын көзбен қарай білуге үйрету.

Жоғарыда аталған үйсіздік, қанғыбастық, отбасындағы берекесіздік, жанжал бөрі-бөрі баланың жүйкесіне көп зияндығын тигізеді. Баланың қылмысқа бармауына, отбасына оралуына әлеуметтік қызметкерлердің тігізер көмегі көп. Әлеуметтік қызметкердің басты міндеті – баламен жеке әңгімелесу, ата-анасымен келесу, яғни ата-анасымен баланың табысуына, отбасына оралуына, әлеуметтік жетімдікті болдырмауға жан-жақты кешенді жұмыстар жүргізілуі керек.

Олай болса, қоғамда «қиын бала» болмауы үшін әрбір бала бойына адами құндылық қасиеттерді қалыптастыра отырып, заман ағымынан қалыс қалмайтын, білімді, тәрбиелі ұрпақ ұлттымыздың болашағы екендігін ұмытпағанымыз абзал.

Әдебиеттер тізімі:

1. Немов Р.С. «Психология» Алматы 2003 (198-201 бет).
2. Мектептегі психологиялық қызметтің жүйесінің мазмұны. Тараз 2002
3. Шевандрин Н. И. «Психодиагностика, коррекция и развитие личности» М., 1998 г.
4. Жұмабаев Ә. Мектептегі психологиялық қызметтің жүйесінің мазмұны // Тараз ж-лы. - 2002, 8 – 11 б.
5. Керимов Л.К. Трудный подросток и его перевоспитание. - Алма-Ата: КазПТУ имени Абая, 1991. 7.5 п.л.

Ермуратова А.Т.

Таразский государственный университет имени М.Х. Дулати, Казахстан

ТРАДИЦИИ И ОБРЯДЫ, ИХ СОЦИАЛЬНО-ПСИХОЛОГИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ

Традиции и обряды – неотъемлемая часть нашей отечественной культуры. Это праздничная, торжественная, эмоционально-эстетическая сторона нашей жизни, является частью духовной культуры народа. Традиции и обряды не только в нашей жизни, они сопутствуют человеку на всем его пути от рождения до